

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 20. oktobrī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Jānis Neimanis, tiesneši Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi SIA [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 170/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2025. gada 25. jūnija noteikumu Nr. 397 "Minimālās kibernetikas prasības" (turpmāk – Kibernetikas noteikumi) 94.1. un 95.2. apakšpunktu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 105. pantam un spēkā neesošu no spēkā stāšanās brīža.

2. Saskaņā ar Nacionālās drošības likuma 22.² panta pirmo daļu kritiskā infrastruktūra ir Latvijas Republikā izvietoti objekti, sistēmas vai to daļas un pakalpojumi, kuri ir būtiski citstarp cilvēku veselības aizsardzības nodrošināšanai un kuru iznīcināšana vai darbības traucējumi būtiski ietekmētu valsts un sabiedrības pamatfunkciju īstenošanu. Savukārt Nacionālās kibernetikas likuma 24. panta pirmā daļa paredz, ka par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (turpmāk – IKT) kritisko infrastruktūru šā likuma izpratnē uzskatāma Ministru kabineta apstiprinātajā kritiskās infrastruktūras kopumā iekļautā informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kritiskā infrastruktūra.

Kibernetikas noteikumu 94.1. apakšpunkts noteic:

“94. IKT kritiskās infrastruktūras īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ārpakalpojuma līgumu par A klases informācijas sistēmas tehnisko resursu iegādi atļauts slēgt, ja ārpakalpojuma sniedzējs un tehniskā resursa ražotājs ir:

94.1. juridiska persona, kura atbilst šādām prasībām:

94.1.1. tā ir reģistrēta NATO, Eiropas Savienības vai EBTA dalībvalstī vai NATO Indijas un Klusā okeāna reģiona sadarbības valstī (turpmāk – IP4 valsts);

94.1.2. tās valde un padome sastāv no fiziskām personām, kuras ir NATO, Eiropas Savienības vai EBTA dalībvalstu vai IP4 valstu pilsoņi;

94.1.3. tās patiesais labuma guvējs ir NATO, Eiropas Savienības vai EBTA dalībvalsts vai IP4 valsts pilsonis (ja saskaņā ar Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumu patieso labuma guvēju ir iespējams noskaidrot);

94.1.4. tās dalībnieki un kapitāla daļu īpašnieki (turētāji) ir juridiskas personas, kuras ir reģistrētas NATO, Eiropas Savienības, EBTA dalībvalstī vai IP4 valstī, vai fiziskas personas, kuras ir NATO, Eiropas Savienības vai EBTA dalībvalsts vai IP4 valsts pilsoņi.”

Savukārt Kiberdrošības noteikumu 95.2. apakšpunkts noteic, ka šo noteikumu 94. punktā minētās prasības nepiemēro, ja ir saņemts Satversmes aizsardzības biroja atzinums, ka līgumu var slēgt izņēmuma kārtā.

3. Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmā daļa noteic, ka konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt šā panta sestās daļas 1. punkts prasa šādu uzskatu pamatot.

Pamattiesību aizskārums parasti pastāv, ja tiesību norma, kuru persona uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka normām, tai ir piemērota. Tomēr pamattiesību aizskārums var tikt konstatēts arī gadījumos, kad apstrīdētā norma personai nav piemērota, bet pastāv tāds apstākļu kopums, kas ļauj Satversmes tiesai pārliecināties par aizskāruma esību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punkts*).

Pieteikuma iesniedzēja nodarbojas ar laboratorijas un medicīnas iekārtu un preču tirdzniecību un piedāvā savas preces publiskā iepirkuma konkursos. Tā citstarp piegādā Ķīnā ražotas medicīnas iekārtas – A klases informācijas sistēmas tehniskos resursus – ārstniecības iestādēm, kas ir IKT kritiskās infrastruktūras īpašnieki un tiesiskie valdītāji. Apstrīdētās normas aizliedz minētajām iestādēm slēgt preču piegādes līgumu ar Pieteikuma iesniedzēju, pamatojoties uz apstākli,

ka iekārtas ražotājs ir Ķīnā reģistrēta juridiska persona. Savukārt Kiberdrošības noteikumu 95.2. apakšpunktā minētais Satversmes aizsardzības biroja atzinums par to, vai līgumu var slēgt izņēmuma kārtā, ir ierobežotas pieejamības informācija un nav apstrīdams. Līdz ar to argumenti par iespējamiem līguma noslēgšanas šķēršļiem nav zināmi. Apstrīdētās normas Pieteikuma iesniedzējai vēl nav piemērotas, taču tā atrodas apstrīdēto normu tvērumā un tās pamattiesību aizskārums nenovēršami iestāsies nākotnē. Nākamajā iepirkuma procedūrā, kurā tā piedalīsies, pat ja tās piedāvājums iegūs visaugstāko novērtējumu, pasūtītājs – IKT kritiskās infrastruktūras īpašnieks vai tiesiskais valdītājs noteikti pieņems lēmumu izslēgt Pieteikuma iesniedzēju no dalības iepirkumā, balstoties uz Satversmes aizsardzības biroja atzinumu, ka ārpakalpojuma līgums par Ķīnā ražotu A klases informācijas sistēmas tehnisko resursu iegādi nav slēdzams. Šādi tika piemērots tiesiskais regulējums, kas bija spēkā pirms apstrīdēto normu pieņemšanas. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētās normas būtībā liedz tai ar savu tehnisko resursu – Ķīnā ražotām iekārtām – nākotnē piedalīties Latvijas veselības aprūpes publiskajos iepirkumos un tādējādi rada tai Satversmes 105. pantā ietverto pamattiesību aizskārums.

Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību aizskārums un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu*). Nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*).

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka uz apstrīdēto normu pamata nākotnē tiks izslēgta no dalības Latvijas veselības aprūpes publiskajos iepirkumos, ja tajos piedalīsies ar Ķīnā ražotām iekārtām. Šis viedoklis ir balstīts lēmumā, ar kuru pasūtītājs izslēdza Pieteikuma iesniedzēju no iepirkuma procedūras, pamatojoties uz iepriekš spēkā esošo tiesisko regulējumu.

Proti, pirms apstrīdēto normu spēkā stāšanās līgumu par pakalpojumu, programmatūru vai iekārtu iegādi paaugstinātas drošības sistēmām regulēja Ministru kabineta 2015. gada 28. jūlija noteikumu Nr. 442 “Kārtība, kādā tiek nodrošināta informācijas un komunikācijas tehnoloģiju sistēmu atbilstība minimālajām drošības prasībām” (turpmāk – Noteikumi Nr. 442) 36.¹ un

36.³ punkts. Arī no šīm normām izrietēja aizliegums iepirkt Ķīnā ražotas iekārtas, ja vien Satversmes aizsardzības birojs nesniedz atzinumu, ka līgumu var slēgt.

Pieteikuma iesniedzēja piedalījās publiskā iepirkuma procedūrā, piedāvājot Ķīnā ražotas laboratorijas iekārtas. Satversmes aizsardzības birojs sniedza atzinumu, ka šķēršļi attiecīgo iekāru iepirkuma līguma slēgšanai nav konstatēti, tomēr šo iekārtu izmantošana pasūtītājam potenciāli rada drošības riskus. Iepirkuma līguma slēgšanas gadījumā Satversmes aizsardzības birojs rekomendēja pasūtītājam nodrošināt, ka ražotājam nav piekļuves minētajām iekārtām, lai ražotājs nevarētu ietekmēt to darbību, un šīs iekārtas neveiktu datu apmaiņu ar ražotāju. Pasūtītājs uz Noteikumu Nr. 442 36.¹ un 36.³ punkta pamata pieņēma lēmumu par Pieteikuma iesniedzējas izslēgšanu, jo atzina par neiespējamu izpildīt minētajā atzinumā sniegtās drošības rekomendācijas. Senāts, lietā par minētā pasūtītāja lēmuma tiesiskumu izskatot Pieteikuma iesniedzējas blakus sūdzību par Administratīvās rajona tiesas lēmumu, norādījis, ka Satversmes aizsardzības biroja atzinumā norādīts, ka nav konstatējami šķēršļi slēgt līgumu ar pieteicēju, taču līguma noslēgšanas gadījumā pastāv iespējami drošības riski. Atzinumā sniegtās rekomendācijas attiecas uz to, kādā veidā novēršami šie drošības riski, nevis uz to, vai un ar ko pasūtītājam jāslēdz līgums. Tā ir pasūtītājas kompetence (*sk. Senāta 2024. gada 30. septembra lēmuma lietā Nr. SKA-828/2024 14. punktu*). Tādējādi pasūtītājam patstāvīgi jāizvērtē iepirkuma līguma slēgšanas riski, neraugoties uz Satversmes aizsardzības biroja atzinumu, ka līguma slēgšanai šķēršļu nav.

Arī atbilstoši apstrīdētajām normām individuāls vērtējums par katra iepirkuma līguma slēgšanu jāveic gan Satversmes aizsardzības birojam, gan pasūtītājam. Apstrīdētās normas nenoteic, ka vērā ņemami pasūtītāja iepriekš pieņemtie lēmumi par attiecīgo pretendentu vai tā piedāvātajām iekārtām. Līdz ar to iepriekšējā tiesiskā regulējuma piemērošana Pieteikuma iesniedzējai nepamato, ka apstrīdētās normas tai nākotnē tiks piemērotas tieši tādā pašā veidā. Proti, no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdēto normu piemērošanas gadījumā Pieteikuma iesniedzējai patiešām iestāsies nelabvēlīgas sekas, radot tai būtisku kaitējumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

4. Kolēģija papildus norāda, ka atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 68. pantam par pasūtītāja lēmumu izslēgt pretendentu no iepirkumu procedūras pretendents var iesniegt apstrīdēšanas iesniegumu Iepirkumu uzraudzības birojam. Savukārt atbilstoši šā likuma 72. panta pirmajai daļai Iepirkumu uzraudzības biroja

lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā. Kā redzams no Tiesu informācijas sistēmas, Pieteikuma iesniedzēja šos tiesību aizsardzības līdzekļus izmanto attiecībā uz tādiem pasūtītāja lēmumiem, kas pieņemti pirms apstrīdēto normu spēkā stāšanās. Tādējādi pretendentiem, kas izslēgti no dalības publiskā iepirkuma procedūrā uz apstrīdēto normu pamata, ir pieejami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi efektīvai savu pamattiesību aizsardzībai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc SIA [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 170/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Jānis Neimanis